

ทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Attitude and Altruistic Behavior toward Older Persons of Students of Faculty of Social Sciences at Kasetsart University

อาจารย์ ดร.เฉลิมขวัญ สิงห์วี¹

Chalermkwan Singhwee, Ph.D²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และระดับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 509 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง 2) นิสิตที่มีเพศ ชั้นปีที่ศึกษาและการมีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และนิสิตที่มี ภาคการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม และเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน และ 3) ทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Lecture of Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Kasatsart University, Thailand

คำสำคัญ : ทักษะติดต่อผู้สูงอายุ, พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

This research studied about attitude and altruistic behavior toward older persons of students of faculty of Social Sciences at Kasetsart. The objectives of this study were; 1) to study the level of attitude toward older persons, and altruistic behavior toward older persons of students, 2) to compare altruistic behavior toward older persons of students by personal factors, and 3) to study relationships between positive and negative attitude toward older persons and altruistic behavior toward older persons of students. The samples of this study were 509 students of faculty of Social Sciences at Kasetsart University.

The results of this study indicated that 1) level of positive attitude toward older persons of students was high; while, negative attitude toward older persons of students was medium, altruistic behavior toward older persons of students was high, 2) students with different gender, year of study and having elderly member in family had different altruistic behavior toward older persons with the statistical significant level at .01 and .05, and students with different academic program, activity participation and GPA had not difference altruistic behavior toward older persons, 3) positive attitude toward older persons was positively correlated with altruistic behavior toward older persons with the statistical significant level at .001 and negative attitude toward older persons was negatively correlated with altruistic behavior toward older persons with the statistical significant level at .001.

Keywords : Attitude toward Older Persons, Altruistic Behavior toward Older Persons, Social Sciences at Kasetsart University

คำนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และมีแนวโน้มผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นจากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558) พบว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 คือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 10.5 การนิยามความหมายของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามว่าประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีเพิ่มเป็นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มเป็นร้อยละ 14 และจากสถิติการคาดประมาณการประชากรของประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2543-2573 คาดว่าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.7 ในปี 2573 จำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเข้าสู่สังคมสูงอายุเช่นนี้ สิ่งสำคัญอย่างยิ่งก็คือการมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นผู้สูงวัย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) นอกจากการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุแล้วการเตรียมความพร้อมของสังคมรอบด้านให้มีความรู้ความเข้าใจ การยอมรับและมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุนับว่ามีความสำคัญเพื่อสร้างสังคมที่เอื้อให้กับผู้สูงอายุ และคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงและความเสื่อมถอยของร่างกายหลายด้าน สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (2544: 24-44) กล่าวถึงเวชศาสตร์ผู้สูงอายุมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั้งด้านระบบภูมิคุ้มกัน การเปลี่ยนแปลงของระบบประสาทสมองและไขสันหลัง รวมถึงการสัมผัสทั้งผิวหนัง การมองเห็น การได้ยิน การรับกลิ่นและรส การควบคุมการทรงตัว ความเสื่อมของระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินหายใจ ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบทางเดินอาหาร ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของภาวะจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ประเสริฐ อัสสันตชัย (2556: 7-20) กล่าวถึงปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุว่าต้องเข้าใจลักษณะของผู้ป่วยสูงอายุที่แตกต่างจากผู้ป่วยที่อายุน้อยกว่าเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาเนื่องจากความชรา ซึ่งพบว่าผู้สูงอายุอาจจะมีพยาธิสภาพหลายๆ อย่างในหลายระบบอวัยวะในเวลาเดียวกันทำให้มีความเสี่ยงในการเกิดโรคแทรกซ้อน นอกจากนี้พื้นฐานการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากการเกษียณอายุการทำงาน การแยกบ้านของลูก การจากไปของคู่ครองของผู้สูงอายุล้วนส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าวัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านที่ต้องการให้บุคคลรอบข้างและสังคมเข้าใจ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังนับเป็นช่วงวัยที่จำเป็นต้องพึ่งพิงทั้งทางตรงและทางอ้อมจากลูกหลาน และบุคคลอื่นในสังคม ทักษะชีวิตต่อผู้สูงอายุจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557 : 18 - 22) กล่าวถึงการที่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ในประเทศไทยส่งผลให้มีปัญหาการพึ่งพิงทางสังคมของผู้สูงอายุ (Social Dependency) โดยมีอัตราการพึ่งพิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.7 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 58.3 ในปี 2583 หรือผู้สูงอายุ 1 คน เคยมีวัยแรงงาน 5 คน เกือบหมดแล้ว ลดเหลือไม่ถึง 2 คน ในปี 2583 ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม วิถีชีวิต และเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว การลดบทบาทและคุณค่าผู้สูงอายุ รวมทั้งเกิดทัศนคติต่อผู้สูงอายุในทางลบ เช่น ความถดถอยของศักยภาพ การเป็นภาระของสังคม เป็นต้น ทัศนคติต่อผู้สูงอายุมีผลต่อการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ หากเกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ อาจนำไปสู่การกีดกัน การลดบทบาททางเศรษฐกิจและการลดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557 : 18 - 22)

ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการด้านจิตใจของบุคคลในการรับรู้ ความรู้สึก ทำที่ ความคิดเห็นและพฤติกรรมของบุคคลต่อผู้สูงอายุ ทัศนคติส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มในแสดงออกและการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุตามทัศนคตินั้น กาญจนา ตั้งชลทิพย์และคณะ

(2553 : 30-32) กล่าวถึงความรู้ ความเข้าใจก่อให้เกิดทัศนคติและการยอมรับต่อผู้สูงอายุ ส่งผลให้มีการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม มุมมองทัศนคติเชิงลบก่อให้เกิดการปฏิบัติทางด้านลบ การเหมารวมทางด้านลบ (Negative Stereotypes) เช่น มองว่าผู้สูงอายุอ่อนแอ เชื่องช้า ไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ในขณะที่ความจริงผู้สูงอายุไม่ได้เป็นแบบนั้นทั้งหมด การมองผู้สูงอายุที่เหมารวมว่าเหมือนกันหมดนี้ จะทำให้เกิดอคติต่อผู้สูงอายุ และปฏิบัติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเนื่องจาก วัยหรืออายุได้ (Age Discrimination) นอกจากนั้นยังกล่าวถึงทัศนคติต่อผู้สูงอายุว่ามีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย ที่จะช่วยสร้างเสริมสุขภาพของ ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในการกำหนดโครงการที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยต่างๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ตลอดจน มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องต่อผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติที่ดีต่อผู้สูงอายุตามมา

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเป็นการเตรียมพร้อมสังคมที่ดีในการเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งนพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน) (2555: 186) ได้ให้ความหมาย ความเอื้อเฟื้อหมายถึง การไม่เห็นแก่ตัว มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อจะห่วงใยและช่วยเหลือแม้ไม่ได้ผลตอบแทน หรือไม่ได้อะไรหวังว่าจะมีผลตอบแทนจากความหมายดังกล่าวหากคนในสังคมมีคุณลักษณะพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเข้าใจ ยอมรับต่อผู้สูงอายุ รู้สึกในการเห็นอกเห็นใจ มีการช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุหรือร่างกายของตนในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในสังคมย่อมมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมที่ดีให้กับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ในการยอมรับและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพ ให้มีส่วนร่วมต่อสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมในสังคมและชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสมเหตุสมผลและสมวัย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558)

การศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น เนื่องจากสนใจศึกษาความแตกต่างของช่วงวัยรุ่นกับผู้สูงอายุทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) ความแตกต่างของช่วงวัยอาจนำไปสู่การรับรู้และทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ สุรียเดว ทรีปาตี (2554) กล่าวถึง

วัยรุ่นปัจจุบันจัดว่าอยู่ในยุค Generation Z เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยี ความทันสมัย โลกของวัยรุ่นจึงมีแต่เทคโนโลยีและการแข่งขัน เมื่อต้องพบเจอกับผู้สูงอายุ วัยเกษียณที่อยู่ในยุค Baby Boomers เป็นผู้บุกเบิกมาก่อน ตั้งแต่ยังไม่มีคามทันสมัย ความแตกต่างของช่วงวัยนี้อาจส่งผลให้นิสิตในวัยรุ่นไม่เข้าใจประสบการณ์มุมมอง ความคิดและภาวะร่างกายที่ต่างกันทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ เช่น มองว่า ผู้สูงอายุเชื่องช้า โบราณ ไม่ทันสมัยต่อเทคโนโลยีวัยรุ่นปัจจุบันยังขาดความเข้าใจต่อ ผู้สูงอายุ ซึ่งอาจทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุได้ หากกลุ่มวัยรุ่นนิสิตนักศึกษา รุ่น ใหม่เปิดใจยอมรับผู้สูงอายุจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีต่อกันมากขึ้น Power (1992: 9-10) กล่าวถึงการศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มเยาวชนเพื่อเข้าใจความแตกต่างของ ช่วงวัย ได้เข้าปัญหาอุปสรรคระหว่างวัยและหาแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์และ ความเอื้ออาทรต่อกัน เพื่อเป็นการสร้างพลังความร่วมมือระหว่างวัยในการนำเอาพลัง ประสบการณ์ ความรู้ ภูมิปัญญา ความเอื้อเฟื้อการช่วยเหลือมาสู่การสร้างสังคมที่ดีใน อนาคตจากแนวคิดดังกล่าวแล้ว การศึกษากลุ่มนิสิตในช่วงวัยรุ่นเหล่านี้จะเติบโตไปเป็น ผู้ใหญ่ในอนาคต จะมีส่วนสำคัญในสังคมในการทำหน้าที่ในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุทั้ง ทางตรงหรือทางอ้อม ทัศนคติของนิสิตมีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมต่อผู้สูงอายุต่อไป ในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการสะท้อนภาพมุมมองทัศนคติของ กลุ่มวัยรุ่นและแนวโน้มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของวัยรุ่นปัจจุบันต่อผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ และส่งเสริมพฤติกรรม เอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตและกลุ่มวัยรุ่นไทยกลุ่มอื่น รวมถึงการสร้างนโยบายที่ส่งเสริม ให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และระดับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

- 1.ประชากร คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,512 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 509 คนสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973 อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2547) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน.05

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และระดับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุ และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อมูลในการเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่เอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและเป็นแนวทางในการสร้างสังคมที่เอื้อเพื่อให้กับผู้สูงอายุต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

ทัศนคติเป็นแนวคิดที่นักจิตวิทยาสนใจศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักจิตวิทยาสังคม เนื่องจากทัศนคติเป็นพื้นฐานสภาวะทางจิตใจ ความคิด ความรู้สึก ที่มีผลต่อแนวโน้มการแสดงออกของพฤติกรรม ทัศนคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์จนเกิดรอบความคิดความเข้าใจต่อสิ่งนั้น และส่งผลก่อให้เกิดพฤติกรรมได้ เมื่อมีโอกาส การจะศึกษาพฤติกรรมของบุคคลจึงสามารถทำความเข้าใจแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลได้ผ่านความคิดทัศนคติของบุคคลนั้น

ความหมายของทัศนคติ

Fishbein and Ajzen (1975: 6) ได้ให้ความหมายของ ทัศนคติว่าเกิดจากการเรียนรู้ มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งกระทำดังกล่าวนี้มาจากความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น

Culbertson (1968: 79-60) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าหมายถึง ความคิด ความเชื่อต่อวัตถุสิ่งนั้นว่าเป็นไปในทางที่ชอบหรือไม่ ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สิ่งนั้นอาจเป็นวัตถุหรือความคิดที่เป็นนามธรรมก็ได้ ทัศนคติทำให้เกิดความโน้มเอียงของจิตใจต่อสิ่งนั้น อาจแสดงในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ หรือแสดงออกเชิงลบต่อสิ่งเร้าทำให้เกิดความเบื่อหน่าย หนีห่างจากสิ่งนั้นได้

กาญจนา ตั้งชลทิพย์และคณะ (2553 : 30-32) กล่าวถึงทัศนคติว่า เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ในสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อมของบุคคล ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบทางความรู้และความรู้สึก ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้าง บุคคล หรือสิ่งของ ที่เกิดจากการศึกษาการค้นหาคำการสังเกต หรือประสบการณ์ ก่อให้เกิดความรู้ที่สัมพันธ์กับความรูสึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาวะจิตใจของบุคคลที่มีความแตกต่างกันบุคคลมีความรู้สึกว่า รักหรือชอบพอในบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็มักมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นด้วย และมีความโน้มเอียงที่บุคคลนั้นจะแสดงออกต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นในทางที่ดี ในทางตรงข้าม หากบุคคลใดไม่มีความรู้ หรือเชื่อว่าบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ดี หรือมีความรู้สึกไม่ชอบพอ ก็มักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้น และมักแสดงออกต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นในทางที่ไม่ดีด้วยเช่นกัน

สรุปทัศนคติ หมายถึง สภาวะทางจิตใจของบุคคลที่ตอบสนองต่อวัตถุสิ่งของ หรือเหตุการณ์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้ ซึ่งอาจเกิดจากการประสบการณ์เรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลให้เกิดความคิด ความรู้สึก แนวโน้มด้านจิตใจลักษณะชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น

ทัศนคติเชิงบวก หมายถึง ความคิด ความรู้สึก แนวโน้มพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อบุคคลหรือสถานการณ์ต่างๆ ในลักษณะที่ชอบ พึงพอใจ และแสดงออกพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งนั้น

ทัศนคติลบ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก แนวโน้มพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อบุคคลหรือสถานการณ์ในลักษณะที่ไม่ชอบ ไม่พึงพอใจ และแสดงออกพฤติกรรมถอยห่าง หรือแสดงพฤติกรรมทางลบต่อสิ่งนั้น

องค์ประกอบของทัศนคติ

นักจิตวิทยาสำคัญหลายท่าน Allport, 1935; Krech, Crutchfield, & Ballachey, 1962; Triandis, (1967 cited in Kilty, 1968: 1-2) ได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ที่หนึ่งประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) คือ ความรู้ ความคิด ความคิดเห็นรวมถึงความเชื่อต่อสิ่งนั้น องค์ประกอบที่สองด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ องค์ประกอบที่สามด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึงแนวโน้มความพร้อมที่จะกระทำหรือปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ

การประเมินทัศนคติ

การประเมินทัศนคตินั้นมีผู้ที่ทำการศึกษาไว้หลากหลายวิธี เช่น Ajzen and Fisbien (1977 cited in Millon, Lerner and Weiner, 2003) ได้อธิบายการวัดทัศนคติเป็นแบบทางเดียว (Unidimensional Measurement of Attitude) การวัดทัศนคติเชิงเดียวนำไปสู่ผลของการวัดที่บ่งชี้จุดยืนหรือตำแหน่งของทัศนคติเพียงด้านใดด้านหนึ่งคือทัศนคติเชิงบวกหรือเชิงลบอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น อย่างไรก็ตามการวัดทัศนคดียังมีรูปแบบการวัดแบบสองมิติ (Bidimensional Measurement) เป็นแนวคิดที่แย่งมุมมองข้างต้นซึ่ง Kaplan (1972 cited in Millon, Lerner and Weiner, 2003) ที่

กล่าวว่า การวัดทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีมิติเดียว สามารถแยกการวัดทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกได้เป็น ทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีวิธีการวัดทัศนคติเชิงบวกเกิดจากค่าเฉลี่ยของข้อคำถามเชิงบวก และทัศนคติเชิงลบเกิดจากค่าเฉลี่ยของข้อคำถามด้านลบ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุซึ่งเป็นสภาวะด้านจิตใจของนิสิตในการรับรู้ การมีความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มพฤติกรรมที่มีต่อผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยการประเมินทัศนคติต่อผู้สูงอายุเป็นลักษณะสองมิติได้แก่ มิติทางบวกและมิติทางลบ ข้อคำถามเป็นการให้ประเมินทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สูงอายุ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ

พฤติกรรมเอื้อเฟื้อเป็นการแสดงออกถึงการไม่เห็นแก่ตัว มีความห่วงใยใส่ใจต่อสวัสดิภาพของผู้อื่น พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นนั้นมีหลายแนวคิดที่ใช้อธิบาย เช่น แนวคิดวิวัฒนาการ (Evolutionary) มองว่าพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเป็นการช่วยเหลือเพื่อการรักษาเผ่าพันธุ์ของตนเองการช่วยเหลือกันในเครือญาติ แนวคิดที่สอง พฤติกรรมเอื้อเฟื้อทางสังคม (Normative altruism) เป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังและบุคคลทำตามความคาดหวังของสังคม แนวคิดที่สามมองว่าพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเป็นการตอบแทน (Reciprocal altruism) เป็นการช่วยเหลือในเชิงของการแลกเปลี่ยนโดยคาดหวังความช่วยเหลือตอบแทน ที่ต่างฝ่ายต่างหวังความช่วยเหลือด้านอื่นตอบแทน พฤติกรรมเอื้อเฟื้อเกิดขึ้นเนื่องจากการคาดหวังต่อรางวัลหรือประโยชน์ตอบแทน (Exchange theory) เป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนกัน อย่างไรก็ตามยังมีแนวคิดสุดท้ายที่กล่าวถึงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อด้วยความบริสุทธิ์ใจที่มาจากแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ทำให้บุคคลช่วยเหลือผู้อื่นจากภายในตนเอง เป็นการเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (Rushton, 1980: 161 ; นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน), 2555:186 - 209)

ความหมายของพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

Rushton (1980: 161) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมเอื้อเฟื้อว่า เป็นพฤติกรรมความห่วงใยต่อผู้อื่น การเสียสละตนเอง การช่วยเหลือบุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่พฤติกรรมง่ายๆ ในชีวิตประจำวันเช่น การช่วยเหลือบุคคลโดยทั่วไป การมีน้ำใจช่วยเหลือ

ผู้อื่น การให้ การแบ่งปันทรัพยากรที่มีจำกัด การให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ เช่น การอุทิศชีวิตตนเองช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากความหมายดังกล่าวข้างต้น Rushton (1980: 161-183) ยังได้แบ่งพฤติกรรมเอื้อเฟื้อออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) การแบ่งปันทางวัตถุ (Object-related Activity) การให้วัตถุสิ่งของที่จะเป็นประโยชน์ เช่น การให้สิ่งของ เครื่องใช้หรือเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity) การอาสาช่วยทำงาน การสนับสนุนร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้งานได้บรรลุจุดหมาย
- 3) การให้ความช่วยเหลือ (Helping Activity) การให้ความช่วยเหลือโดยทั่วๆ ไปในการทำกิจกรรมหรือดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การถือของ การสละที่นั่งบนรถประจำทางแก่ผู้อื่น เป็นต้น

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกัน
2. ทักษะติดต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ(Check List) และเติมข้อมูลลงในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประเมินทัศนคติต่อผู้สูงอายุใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม และแบ่งเป็นทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ 14 ข้อ และทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ 14

ข้อ รวมเป็น 28 ข้อเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวัดทัศนคติแบบสองมิติ (Bidimensional Measurement) ตามแนวคิดของ Kaplan (1972)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ Rushton (1980: 161-183) ประกอบด้วยข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นด้าน 1) การแบ่งปันทางวัตถุ (Object-related Activity) 2) การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity) 3) การให้ความช่วยเหลือ (Helping Activity)

เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน พ.ศ. 2558

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนิสิตคณะสังคมศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุเท่ากับ .818 ส่วนทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .838 และค่าความเชื่อมั่นพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเท่ากับ .903

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72.10) ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 28.88) ส่วนใหญ่เรียนอยู่ภาคพิเศษ (ร้อยละ 63.85) เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.00 (ร้อยละ 37.52) เข้าร่วมกิจกรรมภายในคณะ อย่างเดียว (ร้อยละ 80.55) ส่วนใหญ่มีสมาชิกสูงอายุในครอบครัว (ร้อยละ 41.26)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิต

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ			
ทัศนคติเชิงบวก	3.51	.50	สูง
ทัศนคติเชิงลบ	3.31	.58	ปานกลาง
พฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุโดยรวม	3.80	.53	สูง
การแบ่งปันทางวัตถุ	3.68	.59	สูง
การให้ความร่วมมือ	3.79	.57	สูง
การให้ความช่วยเหลือ	3.89	.58	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง

ตอนที่3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 2

**ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล**

ปัจจัยส่วนบุคคล		พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ				
		n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
เพศ	ชาย	142	3.68	.58	-2.89	.004
	หญิง	367	3.84	.50		
ภาคที่ศึกษา	ภาคปกติ	184	3.82	.50	0.78	.437
	ภาคพิเศษ	325	3.79	.54		
การเข้าร่วม	ภายใน	409	3.81	.52	1.73	.084
กิจกรรม	มหาวิทยาลัยฯ	100	3.71	.53		
	ภายในและ					
	ภายนอก					
การมีผู้สูงอายุ	ไม่มี	299	3.75	.51	-2.48	.014
	มี	210	3.87	.54		
ครอบครัวยุค						

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นิสิตเพศหญิงมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุสูงกว่านิสิตเพศชาย นิสิตที่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกครอบครัวยุคต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นิสิตที่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกในครอบครัวยุคมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุสูงกว่านิสิตที่ไม่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกครอบครัวยุค นิสิตที่มีภาคที่ศึกษา และมีการเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมเอื้อเพื่อ
ต่อผู้สูงอายุของนิสิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล		พฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุ				
		df	SS	MS	F	p-value
ชั้นปีที่ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	4.357	1.452	5.360	.001
	ภายในกลุ่ม	505	136.841	.271		
	รวม	508	141.198			
เกรดเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	3	.471	.157	.564	.639
	ภายในกลุ่ม	505	140.727	.279		
	รวม	508	141.198			

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตที่มีชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิต ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุสังคมของนิสิต

ทัศนคติต่อ ผู้สูงอายุ	พฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุ							
	การแบ่งปันทางวัตถุ		การให้ความร่วมมือ		การให้ความช่วยเหลือ		โดยรวม	
	r	p-value	R	p-value	r	p-value	r	p-value
ทัศนคติเชิงบวก	.353	.000	.323	.000	.346	.000	.376	.000
ทัศนคติเชิงลบ	-.333	.000	-.333	.000	-.268	.000	-.342	.000

จากตารางที่ 4 พบว่าทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ

ทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของ
นิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มี
ทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากนิสิตรู้สึกว่าคุณค่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่
สามารถเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำกับลูกหลานได้ มีความมั่นคงทาง
อารมณ์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักยิ้มแย้มแจ่มใส นอกจากนั้นยังมองว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มี
คุณค่าน่ายกย่อง เป็นผู้ที่บุกเบิกทำสิ่งต่างๆ มาก่อนนิสิตส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ
ซึ่งพบว่านิสิตมีสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวถึงร้อยละ 41.26 ทำให้เกิดการเรียนรู้
และเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ โดยนิสิตจะมีส่วนในการทำหน้าที่ดูแลปรนนิบัติ
ผู้สูงอายุ ให้ความเคารพนับถือ ปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของผู้สูงอายุ นอกจากนั้น
นิสิตยังเคยปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในสังคมโดยผ่านกิจกรรมของคณะและภาควิชาทำให้เกิด
การเรียนรู้และพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุในส่วนของมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ได้ปลูกฝังนิสิตให้มีจิตสำนึกที่รู้จักเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า การเคารพศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมให้แสดงออกอย่างเหมาะสมกับผู้อื่น มีสัมมาคารวะกับผู้อาวุโส
(กองกิจการนิสิต, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และคณะ
(2553: 30-32) ที่ได้ศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของคนสองวัยคือวัยทำงาน และวัยเรียนใน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ประชากรทั้งสองวัยมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดย
บุคคลทั้งสองวัยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประสบการณ์ของ
ผู้สูงอายุเป็นประโยชน์แก่ คนรุ่นหลัง สอดคล้องกับบทความพิเศษเรื่อง “คุณค่าผู้สูงอายุ
ในสังคมไทย” ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(2557: 18 - 22) ที่กล่าวว่าทำให้คุณค่าผู้สูงอายุยังอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ผู้สูงอายุนับเป็น
บุคคลที่มีคุณค่าแก่สังคม บุคคลส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะการเป็น
บุคคลที่ควรได้รับความเคารพนับถือ การเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประสบการณ์สู่คนรุ่นหลัง
นอกจากนั้นผู้สูงอายุยังเป็นตัวอย่างและเป็นที่พึ่งของลูกหลานได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสังคมไทย

ยังเป็นสังคมที่เกื้อหนุนมีสัมพันธภาพที่ตีมองเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุและสอดคล้องกับการศึกษาของ Oliveira et al. (2015) ได้ศึกษาทัศนคติของเด็กวัยเรียนที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุในประเทศบราซิล พบว่า เด็กวัยเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมากกว่าทัศนคติต่อเชิงลบ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงบวก

2. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากนิสิตบางส่วนยังมีความรู้สึกลัวว่าผู้สูงอายุเป็นคนขี้บ่น คิดมาก และเป็นคนรุ่มเก่าหัวโบราณ สอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557: 18 – 22) ที่ศึกษาทัศนคติเชิงลบของประชาชนทุกวัยต่อผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุยังเป็นบุคคลที่มีคุณค่าแก่สังคม แต่การให้คุณค่าลดลงเมื่อเทียบกับอดีต เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ผู้สูงอายุถูกลดบทบาทการเป็นแหล่งองค์ความรู้ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวที่ลดลงทำให้การยอมรับนับถือต่อผู้สูงอายุลดลงไปด้วย ทำให้ความเคารพ เกรงใจ และเชื่อฟังลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Power (1992: 19-25) ที่ศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักเรียนอายุ 16-19 ปีในประเทศไอร์แลนด์พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุมากกว่าทัศนคติเชิงบวก นักเรียนร้อยละ 66 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้สูงอายุ นักเรียนร้อยละ 52 มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ โดยนักเรียนที่มีทัศนคติเชิงลบมองว่าผู้สูงอายุมีลักษณะหัวโบราณ เอาแต่ใจตนเอง เป็นคนน่าเบื่อ และอารมณ์ไม่มั่นคง

3. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตมีโอกาสตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้สูงอายุในกิจกรรมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต เช่น การพาข้ามถนน การพยุงให้นั่ง การช่วยถือของ การสละคิวให้แก่ผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นว่านิสิตส่วนใหญ่ได้รับการอบรมและปลูกฝังที่ดีให้มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุจากครอบครัวในการปฏิบัติตนต่อญาติผู้ใหญ่และผู้สูงอายุด้วยความเคารพนับถือ การมีมารยาทที่ดีมีสัมมาคารวะ ให้เกียรติผู้ที่มีความอาวุโสกว่า ในส่วนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีนโยบายให้ความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตโดยกำหนดคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ “สำนึกดี มุ่งมั่น

สร้างสรรค์ สามัคคี” โดยมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีของนิสิตในการเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ และบุคคลที่อ่อนแอกว่า นอกจากนั้นกองกิจการนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการส่งเสริมให้นิสิตมีค่านิยมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การพัฒนาการแสดงออกที่เหมาะสมกับผู้อื่น การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และรู้จักกาลเทศะที่เหมาะสมกับบุคคล รวมถึงการมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมในดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติเพื่อส่วนรวมและสังคม (กองกิจการนิสิต, 2558) ในด้านสังคมได้มีการกำหนดค่านิยมหลักของคนไทย ในด้านการเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุโดยปลูกฝังให้ประชาชนทุกคนมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ สอดคล้องกับ การศึกษาของ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557: 18 - 22) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายวยังได้รับการเกื้อหนุนจากครอบครัวค่อนข้างสูง โดยผู้สูงอายุ ร้อยละ 80-90 ได้รับการเกื้อหนุนด้านการเงิน การดูแลสุขภาพและสิ่งของ ซึ่งเป็นการแสดงถึงการให้ความสำคัญและการตอบแทนบุญคุณของคนในครอบครัวต่อผู้สูงอายุ โดยพบว่า กลุ่มเยาวชนให้การเกื้อหนุนด้านสุขภาพและการทำกิจวัตรประจำวันมากที่สุด ขณะที่วัยแรงงานเกื้อหนุนด้านการเงิน สิ่งของและสุขภาพมากที่สุด

4. ผลการวิจัยพบว่า พบว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนิสิตหญิงมีระดับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุสูงกว่านิสิตชาย อาจเนื่องมาจากการอบรมสั่งสอนภายในครอบครัวที่พ่อแม่มักส่งเสริมให้ลูกชายมีลักษณะของความเป็นผู้นำ แข็งแรง ไม่แสดงออกทางอารมณ์ ส่วนลูกสาวส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีความเรียบร้อย อ่อนโยน ใส่ใจดูแลผู้อื่น Bem (1974) กล่าวถึงลักษณะบทบาททางเพศของชาย หญิง ลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) จะมีลักษณะอ่อนโยน ห่วงใย ช่วยเหลือ เป็นมิตรมีน้ำใจ ใส่ใจต่อผู้อื่น ส่วนลักษณะบทบาทความเป็นชาย (Masculine) จะมีลักษณะทะเยอทะยาน ชอบแข่งขัน ก้าวร้าว มีภาวะผู้นำ แข็งแรงกล้าแสดงออก พื้นฐานบทบาทหญิงชายที่นิสิตได้เรียนรู้มานั้นมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ Andreoni and Vesterlund (2001) ได้ศึกษา พบว่าเพศต่างกันมีผลต่อความเอื้อเฟื้อในเชิงเศรษฐศาสตร์ต่างกันโดยผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะเสียสละเอื้อเฟื้อ

มากกว่าผู้ชาย ผู้หญิงส่วนใหญ่มีแนวโน้มมีการเอื้อเฟื้ออย่างสม่ำเสมอในขณะที่ผู้ชาย พฤติกรรมเอื้อเฟื้อไม่สม่ำเสมอ และสอดคล้องกับ Seefeldt (2015) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาททางเพศกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ พบว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะถูกคาดหวังต่อบทบาททางเพศให้มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อมากกว่าผู้ชาย ส่งผลให้ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะแสดง พฤติกรรมเอื้อเฟื้อมากกว่าผู้ชาย ความเอื้อเฟื้อจึงนับเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจาก อิทธิพลทางสังคมและความคาดหวังของผู้อื่น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้นิสิต หญิงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุมากกว่านิสิตชาย

5. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ ที่มีชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน มี พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยชั้นปีที่ สูงขึ้นมีแนวโน้มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากนิสิตได้รับการ อบรมและพัฒนาในทุกชั้นปีทั้งในห้องเรียนและการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง เช่น กิจกรรมมหาวิทยาลัย กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ กิจกรรมเพื่อสังคม (กอง กิจกรรมนิสิต, 2558) ดังนั้นนิสิตมีชั้นปีที่สูงขึ้นจะมีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมในการ ช่วยเหลือสังคมและบุคคลทุกช่วงวัยมากกว่านิสิตในชั้นปีที่ต่ำกว่า ซึ่งกิจกรรมเสริม หลักสูตรเหล่านี้มีส่วนในการพัฒนาพฤติกรรมของนิสิตให้มีเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

6. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ ที่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกครอบครัว ต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกับนิสิตไม่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกใน ครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็น ผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อมากกว่า นิสิตที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ อาจ เนื่องมาจากนิสิตได้รับการอบรมและปลูกฝังให้มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ โดยอาจได้รับ มอบหมายจากพ่อแม่ให้มีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวแทนพ่อแม่ที่ต้องทำงานนอก บ้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับการศึกษาของ Cicirelli (1983) ที่ศึกษา ความผูกพันของลูกกับพฤติกรรมการดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุ พบว่าผู้ที่เกิดในครอบครัวที่มี ความรักผูกพันกันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือเมื่อพ่อแม่เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ครอบครัวที่มีความรักผูกพันกันจะก่อให้เกิดความกตัญญูส่งผลให้เกิดการเอื้อเฟื้อ

ช่วยเหลือดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุ และสอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557) ที่กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัยรุ่นกับผู้สูงอายุทำให้มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกับผู้สูงอายุมากขึ้น

7. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิต คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นิสิตมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุนิสิตจะมองว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่าน่ายกย่อง ให้ความเคารพนับถือ ปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของผู้สูงอายุ ส่งผลให้นิสิตมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุ การสนับสนุนให้ความร่วมมือ และการช่วยเหลือโดยทั่วไปเมื่อมีโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Khalaila (2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเอื้อเฟื้อในการบริจาคอวัยวะจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า ทัศนคติของนักศึกษามีผลต่อความเอื้อเฟื้อในการตัดสินใจบริจาคอวัยวะ ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัยรุ่นกับผู้สูงอายุทำให้มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกับผู้สูงอายุมากขึ้น

8. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นิสิตรู้สึกว่าผู้สูงอายุเป็นคนขี้บ่น คิดมาก และเป็นคนรุ่นเก่าหัวโบราณส่งผลให้ไม่อยากมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ไม่อยากให้การช่วยเหลือ การมีทัศนคติเชิงลบอาจนำไปสู่การเกิดอคติต่อผู้สูงอายุได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Power (1992: 19-25) ที่ศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักเรียนอายุ 16-19 ปี ในประเทศไอร์แลนด์พบว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุจะปฏิเสธการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้สูงอายุ และมองว่าผู้สูงอายุมีลักษณะหัวโบราณ เอาแต่ใจตนเอง เป็นคนน่าเบื่อ และอารมณ์ไม่มั่นคง สอดคล้องกับ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และคณะ (2553) ที่กล่าวว่าหากมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุย่อมส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเชิงบวกและปฏิบัติดีต่อผู้สูงอายุ แต่หากมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงแล้วไม่สามารถแยกแยะจะทำให้เกิดการเหมารวมการมองผู้สูงอายุ

ในทางลบ (Negative Stereotypes) เช่น มองว่าผู้สูงอายุอ่อนแอ เชื่องช้า มีความเสื่อมถอยทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ ซึ่งในความเป็นจริงผู้สูงอายุไม่ได้มีลักษณะที่เป็นแบบเดียวกันทั้งหมด ผู้สูงอายุบางคนมีสติปัญญาที่เฉียบคมและสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน) (2555: 206) ที่กล่าวว่า การสอนและพัฒนาความเอื้อเพื่อสิ่งสำคัญต้องต่อต้านอคติเข้าข้างกลุ่มของตน และให้ความสนใจผู้อื่น เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เห็นได้ว่าอคติหรือทัศนคติเชิงลบส่งผลให้พฤติกรรมการเอื้อเพื่อช่วยเหลือลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตอยู่ในระดับสูง สามารถพัฒนาให้อยู่ระดับสูงต่อไปได้ โดยพัฒนาพฤติกรรมเอื้อเพื่อด้วยการสอนโดยตรง การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดีด้านความเอื้อเพื่อควบคู่กับการสอน ด้านจริยธรรม สอดคล้องกับ Rushton (1972) ได้เสนอแนวทางการขัดเกลาทางสังคม เพื่อสร้างพฤติกรรมเอื้อเพื่อโดยการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเพื่อจากสถานการณ์ต่างๆ การส่งเสริมการรู้จักและจริยธรรมของนิสิตการเรียนรู้ผ่านการสอน การสาธิต การให้แรงเสริม การใช้ตัวแบบ และการปลูกจริยธรรมตามคำสอนทางศาสนาควบคู่ไปด้วย

2. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีทัศนคติเชิงบวกอยู่ในระดับสูง และทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุให้แก่นิสิตอย่างต่อเนื่อง โดยในส่วนของครอบครัวควรมีการสร้างความรักความผูกพันในครอบครัว ปลูกฝังให้เกิดความเคารพต่อผู้ใหญ่และผู้อาวุโสในครอบครัว ในส่วนของสถาบันการศึกษาควรมีการสร้างทัศนคติเชิงบวกของนิสิตต่อผู้สูงอายุผ่านการเรียนรู้และการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีประสบการณ์ต่อผู้สูงอายุให้เกิดการยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรี ให้การเคารพนับถือของผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมค่ายปันรักโดยให้นิสิตลงพื้นที่ในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในชุมชน กิจกรรมจิตอาสาโดยแนะนำให้นิสิตไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในหน่วยงานต่างๆ ในส่วนของสังคมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเคารพต่อ

ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแบบอย่างของเยาวชนรุ่นหลัง เช่น กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ กิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างวัย การเชิญคุณค่าให้แก่ผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างในชุมชน เช่น ปราชญ์ชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุอันนำไปสู่พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งสามารถศึกษาตัวแปรนี้กับประชากรกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มบุคลากรที่ให้บริการผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กและเยาวชนสมาชิกในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ เช่น รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัว การยอมรับผู้สูงอายุ บทบาททางเพศ เป็นต้น
3. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุที่มีความหลากหลายตามสังคมวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคอาเซียน
4. การศึกษาระบบสังคมและสวัสดิการที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย หรือประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สนับสนุนเชิงนโยบายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ตั้งชลทิพย์และคณะ. (2553). *คุณค่าผู้สูงอายุไทย* : มุมมองจากคนสองวัย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน). (2555). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์. บริษัท.
- ประเสริฐ อัสสันตชัย. (2556). *ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการป้องกัน*. กรุงเทพมหานคร: ยูเนียนครีเอชั่น.
- สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล. (2544). *หลักสำคัญของเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *ภาวะสังคมไทย ไตรมาสหนึ่งปี 2557*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2558, จาก http://www.nesdb.go.th/temp_social/data/SocialOutlookQ1-2014.pdf.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564)*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก http://www.thaicentenarian.mahidol.ac.th/TECIC/index.php?option=com_content&view=article&id=49:-2-2545-2564&catid=39:policy&Itemid=60.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *เตรียมตัวให้พร้อมไว้ ในวัยผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2558, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/poll_elderly-1.jsp.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2554). *เด็กเจนเอเรชั่น แอลฟากับการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2558, จาก <http://educa2014.com/wp-content/uploads/2014/11/d17-29.pdf>.
- Andreoni, J. and Vesterlund, L.(2001). “Which is the fair sex?: gender differences in altruism.” *The Quarterly Journal of Economics*. pp. 293-312.
- Bem, S. L. (1974). *The measurement of psychological androgyny*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 155-162.
- Cicirelli,V. G.(1983). “Adult children's attachment and helping behavior to elderly parents: a path model.” *Journal of Marriage and Family*.Vol. 45, No. 4 (Nov. 1983). pp. 815-825.

- Culbertson, H.M. (1968). *"What is an attitude?."* Journal of Cooperative Extension. Summer 1968. pp. 79-84.
- Fishbein, M., and Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: an Introduction to Theory and Research.* Reading: Addison-Wesley.
- Khalaila, R. (2013). "Religion, altruism, knowledge and attitudes toward organ donation: a survey among a sample of Israeli college students." *Med Law.* Vol.32 No.1 (Mar. 2013). pp. 115-129.
- Kilty, K.M. (1968). *"Attitudinal Affect and Behavioral Intentions."* Technical Report. No. 65 (November, 1968). pp.1-22.
- Millon, T., Lerner, M. J., Weiner, I. B. (2003). *Handbook of Psychology, Personality and Social Psychology.* New Jersey : John Wiley & Sons.
- Oliveira, N.A., Luchesi, B.M., Inouye, K., Barham, E.J., Pavarini, S.C.(2015). "Assessment of the attitudes toward aging among children who live with the elderly." *Acta Paul Enferm.* Vol.28 No.1. pp. 87-94.
- Power, B. (1992). *Attitudes of Young People to Aging and the Elderly.* National Council for the Elderly. Report No. 16. Dublin, Ireland: National Council for the Elderly.
- Seefeldt, L.D.(2015). *Gender Stereotypes Associated with Altruistic Acts.* Online <http://www2.uwstout.edu/content/rs/2008/10Gender%20Altruism%20for%20publication.pdf>. Retrieved for 5 August, 2015.
- Sijuwade, P. O.(2009). *Attitudes towards old age: a study of the self-image of aged.* *Study Home Com Sci,* Vol.3 No.1. pp.1-5.